

I. A kutatóhely fő feladatai 2011-ben

A KTI 2011-ben a 2008-2012 évekre kialakított kutatási stratégiájának megvalósításából adódó célokkal folytatta kutatásait, teljesítette a kutatási szerződésekben és megállapodásokban vállalt kötelezettségeit. Legfőbb feladatai a Verseny és szabályozás, valamint a Munkaerőpiaci Tükör 2011. évi kötetének összeállítása, az Európai Bizottság 6. és 7. keretprogramja által támogatott kutatási projektek időarányos teljesítése, a munkapiaci keresleti és kínálati előrejelző rendszer megvalósítása, valamint az MTA Lendület program keretében működő játékelméleti kutatócsoport kutatási tervének időarányos teljesítése voltak.

II. A 2011-ben elért kiemelkedő kutatási és más jellegű eredmények

a) Kiemelkedő kutatási és más jellegű eredmények

PIAC- ÉS VÁLLALATELMÉLETI ÉS EMPIRIKUS KUTATÁSOK

A kutatócsoport tevékenységében jelentős szerepet töltött be a *Verseny és szabályozás* című évkönyvek létrehozása, szerkesztése, tanulmányainak elkészítése. A 2011. májusában bemutatott Verseny és szabályozás 2010 címet viselő negyedik évkönyv középpontjában az internet és a médiaszabályozás kérdései álltak. A szerzői jogról szóló írás bemutatta, hogy az érdekek egyensúlyozása a szerzői jogok milyen korlátozásai révén valósul meg. A médiaszabályozás nemzetközi tendenciáit elemezve megállapították, hogy a hagyományos médiajogi eszközöket fokozatosan háttérbe szorítják a kisebb beavatkozást és erősebb ösztönzést jelentő hírközlési, illetve versenyjogi módszerek és a hálózati semlegesség ügyében sincs szükség szabályozói beavatkozásra. Az év során a finanszírozási nehézségek átmeneti megoldása eredményeként megkezdődött a Verseny és szabályozás tervezett ötödik évkönyvének előkészítése, amely a pénzügyi szektor újraszabályozásának problémáit helyezi a középpontba.

A kutatócsoport jelentős eredményének számít, hogy *A kockázati tőke-finanszírozás fejlődésének nemzetközi és hazai tendenciái* című, több éve folyó kutatás eredményei összefoglalásra kerültek és ennek alapján könyv készült. A kutatás a rendszerváltást követő két évtized során regionális összehasonlításban vizsgálta Magyarországon a fejlett kockázati tőkeágazat létrejöttét. Megállapította, hogy a magyarországi kockázati tőkepiac perspektívájára a világgazdasági recesszió utóhatása és a magyar piac kelet-közép-európai régió belüli pozíciója egyaránt rányomja bélyegét. A potenciális befektetők szemében az ország kisebb mérete, a privatizációs lehetőségek kimerülése, a tőzsde alacsony likviditása, a nagyfokú eladósodás, a belföldi kereslet és a GDP lassú növekedése és a gazdaságpolitika terén érzékelt bizonytalanság egyaránt kedvezőtlen jelenség. A gazdasági növekedés lelassulása és az üzleti környezet kiszámíthatóságának romlása a nemzetközi befektetők távolmaradását eredményezheti, amit az állami szerepvállalás korábban bizonyítottan eredménytelen módszereinek ismételt felelevenítése sem fog tudni kompenzálni.

MAKROGAZDASÁGTAN ÉS NÖVEKEDÉS

A vállalatok különbözőségének szerepe a hatékonyság és a külkereskedelmi teljesítmény alakulásában kutatás keretében a versenyszféra termelékenység-növekedésének és a vállalati dinamika viszonyának összefüggéseit vizsgálták vállalati adatok felhasználásával 1992 és 2006 között. A vállalati heterogenitást hangsúlyozó elméletek rámutatnak arra, hogy az iparági termelékenység-növekedés az egyes vállalatok hatékonyságnövekedése mellett a vállalatok súlyának átrendeződéséből, a teremtő rombolásból is származhat. A nemzetközi szakirodalomban használt módszerek alkalmazásával megmutatták, hogy Magyarországon az iparágak termelékenység-növekedése elsősorban a folyamatosan működő vállalatok hatékonyság-javulásának köszönhető, ugyanakkor a teremtő rombolás is jelentős szerepet játszott ebben az időszakban.

Európai vállalatok a globális gazdaságban: országon belüli szakpolitikák a külső versenyképességért kutatás keretében készült elemzés bemutatta azt, hogy a vállalatok országonként és az egyes országokon belül is nagyon különbözőképpen reagáltak a nagy visszaesésre. Az EFIGE-felmérése szerint az exportálók visszaesése nagyobb volt, mint a csak hazai piacra értékesítőké, az importálók, akik képesek voltak termelésük egy részt külföldön alvállalkozóval vagy leányvállalattal végeztetni, kevésbé estek vissza a válság alatt. Az export-növelő stratégia javítja a versenyképességet, de ezzel egyidejűleg növeli a külpiaci válságnak való kitettségét. A termelés külföldre telepítése válság esetén stabilizáló hatást fejt ki. A technológiai hierarchiában, külkereskedelmi és tulajdonosi hálózatokban domináns vállalatokra kevesebb alkalmazkodási teher rakódik válság idején. Azok a vállalatok, amelyek külső finanszírozásra szorultak vagy növekedésük pénzügyi korlátokba ütközött, nagyobb visszaesést voltak kénytelenek elszenvedni.

Buborékok és válságok 1637-1914. Államadósság, válság és közgazdasági elmélet c. kutatás bemutatta, hogyan jött létre a korai modernitásban az államadósság modern rendszere, milyen módon értékelték azt a korabeli szerzők, hogyan vezetett az adósságcsere az első tőzdebuborékok kialakulásához, milyen vélemények és szabályozási reakciók születtek erre válaszul.

Munkakereslet és munkahely-áramlás kutatás megállapította, hogy a válság alatt, 2007 és 2010 között az aggregált foglalkoztatás jelentősen csökkent Magyarországon. Ennek fő oka azonban nem a munkahely-rombolás volt: a kormány a válságra munkahely-megtartó programmal reagált, és ebben nagyon sok vállalat is partner volt, akár még a kormánytól kapott szubvenció nélkül is, mivel a vállalatoknak sem jó, ha egy átmenetinek remélt visszaesés során elbocsátják kipróbált, jól képzett szakembereiket. Így a foglalkoztatás intenzitása ugyan csökkent, de a munkahely-rombolás intenzitása nem volt lényegesen nagyobb, mint korábban: továbbra is 250000-nél alig több munkahely veszett el egy évben. A foglalkoztatás csökkenését a korábbinál sokkal gyengébb munkahely-teremtés okozta: a válság alatt a korábbinál kevesebb új vállalat alakult, és csak kevés vállalat volt képes növelni a foglalkoztatást.

Magyar gazellák: gyors növekedésű vállalatok jellemzői és kialakulásuk elemzése Magyarországon kutatás célja a gyorsan növekvő magyar vállalatok - más néven gazellák - jellemzőinek vizsgálata volt a 2000 és 2008 közötti vállalati mérlegbeszámolók alapján. Az eredmények azt mutatják, hogy a vállalatok néhány százaléka felelős a munkahelyteremtés jelentős részéért: 2002 és 2005 között a dolgozói számát leggyorsabban növelő 5 százaléknyi vállalat 45,8; a leggyorsabban növekvő 1 százalék pedig 20 százalékban járult hozzá a munkahelyteremtéshez. A gazellák minden típusú iparágban és az ország minden régiójában hasonló arányban találhatók

meg. A jobb finanszírozási helyzetben lévő, fiatal, képzett munkavállalót alkalmazó, és korábban is gyorsabban növekvő vállalatok válnak legnagyobb valószínűséggel gazellává.

GLOBALIZÁCIÓ, EU INTEGRÁCIÓ ÉS FELZÁRKÓZÁS

A 2000 utáni években a visegrádi országokban már nem csak a működőtőke behozatal, hanem a kifelé irányuló befektetési tevékenység is jelentős tényezővé vált. A külföldi közvetlen befektetésekben a legjelentősebb szerepet a visegrádi országok feltörekvő multinacionális cégei játsszák. Ezek között igen aktívak a nemzetközi cégek visegrádi országokban működő leányvállalatai, melyeket az anyavállalat használ harmadik országba irányuló befektetésekhez. A visegrádi országok saját vállalatai közül fontos befektetési tevékenységet végeznek az energiaszektorban, olajiparban és a telekommunikáció területén működő volt állami tulajdonú nagyvállalatok, valamint az 1990 után alakított magánvállalatok. A visegrádi országok vállalatainak a külföldi piacokra való belépését eddig az egyesülések-felvásárlások, azon belül is a kelet-európai privatizációkhoz kapcsolódók dominálták. Ezek a lehetőségek azonban, mivel a privatizáció folyamata lezárulóban van, már szűkülnek, ezért ma már új módon kell a külső piacokra behatolni.

Az euro-zónához való csatlakozás Magyarország számára ugyan folyamatosan napirenden tartandó feladat, azonban a világgazdasági válság, az euro-zóna válságjelenségei és a magyar gazdaság egyensúlyi és növekedési problémái fényében ma különösen fontos ezt a kérdést újraértékelni. Az euro-zóna tagság hátrányait a közelmúltban megmutató turbulenciák legfőbb tanulsága a magyar gazdaság számára az, hogy elengedhetetlen azon intézmények és mechanizmusok megteremtése és megbízható működtetése, amelyek elháríthatják az áruk és a bérek túlzott emelkedésének veszélyét. A termelékenységhez képest túl gyors béremelkedés versenyképességi problémákat okoz, melyeket a valutaunióban utólag rendkívül nehéz korrigálni. A fejlett országokét számottevően meghaladó infláció és a közös nominális kamat együttesen pedig a gazdaság kondíciói által indokoltnál alacsonyabb reálkamathoz vezethet, amely ugyancsak makrogazdasági instabilitási forrás lehet.

OKTATÁSGAZDASÁGTAN

A roma tanulók iskolai lemaradásainak okát vizsgáló kutatás a nemzetközi szakirodalomban először számolt be nagy mintán alapuló, statisztikailag megbízható mérések révén a roma és nem roma fiatalok közti iskolai teljesítménykülönbségek mértékéről. Az adatok tanúsága szerint a 8. évfolyamos roma tanulók lemaradása, a kompetenciamérések szövegértési és matematikai teszteredményeiben igen tekintélyes. Éppen akkora, mint amekkora a hasonló korú fehér és fekete bőrű diákok közti különbség volt az Egyesült Államokban az 1980-as évek elején (ami azóta jelentősen csökkent). E jelentős lemaradás nagy mértékben magyarázza a roma fiatalok későbbi munkapiaci sikertelenségét és a roma kisebbség hátrányainak generációk közötti továbbörökítését. A roma fiatalok lemaradása szinte teljes mértékben a szegénységre, a szülők iskolázatlanságára és a munkapiacról történt kiszorulására, valamint az ebből fakadó hátrányokra vezethető vissza. A lemaradások újratermelődésében leginkább három közvetítő mechanizmusnak van szerepe: a készségek fejlődését segítő környezethez való hátrányos hozzáférés kisgyermekkorban és iskoláskorban; a rosszabb születés kori és gyermek kori egészségi állapot és a hátrányosabb iskolai környezet.

Az oktatási eredményesség és esélyegyenlőség közötti összefüggés nemzetközi összehasonlító elemzése megmutatta, hogy a két tényező között nincs átváltás, nem igaz, hogy az egyik csak a másik rovására javítható. Ráadásul a két tényező közötti összefüggés nem ugyanolyan módon érvényesül a „jó” és „gyenge” tanulókat tekintve. Az eredmények azt mutatják, hogy a gyengén teljesítőket tekintve nincs egyértelmű összefüggés, míg a megoszlás tetején jobb esélyegyenlőség magasabb átlagos tesztpontszámmal jár együtt. Vagyis azok az országok teljesítenek jobban átlagosan a PISA méréseken, ahol kisebb a legjobban teljesítő hátrányos helyzetű és kedvező családi háttérű diákok közötti különbség.

A tanári jellemzők hatásának első átfogó európai elemzése azt mutatja, hogy az alacsony gyakorlati idő (pályakezdők) és a nem megfelelő képzettség negatívan hat a diákok teljesítményére, de csak az országok kisebb részében. Ez az országok közötti heterogenitás arra utal, hogy a megfelelő képzettség és a kezdő tanárok esetében a tapasztalatok hiánya nem törvényszerűen jelent kevésbé eredményes tanári munkát. Úgy tűnik, hogy az egyes országokban az oktatáspolitikai különböző mértékben tudja csökkenteni, ill. ellensúlyozni ezeket a hátrányokat. Magyarországra vonatkozóan sem az alacsony gyakorlati idő, sem a megfelelő képzettség hiányának hatása nem robusztus.

MUNKAPIACI KUTATÁSOK

Béregyenlőtlenség a magyar üzleti szférában, 1986-2008 kutatás a reálkeresetek egyenlőtlenségének alakulását vizsgálta az elmúlt két évtizedben Magyarországon a versenyszférában működő vállalatok körében. Az egyenlőtlenség legmagasabb szintjének évében, 2000-ben, az OECD tagállamok között Magyarország a legmagasabb kereseti szórással rendelkező három ország közé tartozott. Az egyenlőtlenség növekedésének fontos magyarázó tényezője a dolgozók iskolai végzettség szerinti eloszlásának radikális változása, mely három irányból is hatott a keresetek szóródására: a magasabb végzettségűek arányának emelkedésén keresztül, a magasan képzettek csoporton belüli átlagbérenek és béregyenlőtlenségének relatív növekedésén keresztül. Az 1992 és 2000 közötti időszakban, a külföldi tulajdonú vállalatoknál foglalkoztatottak arányának 5 százalékról 40 százalékra növekedése csak a magas béreknél növelte az egyenlőtlenséget.

Felsőoktatási diploma kínálata, termelékenység átterjedés és a diplomások foglalkozási allokációja közép-európai országokban kutatás a diplomás munkavállalók optimális szintjét vizsgálta három közép-európai ország adatain annak segítségével, hogy a diplomások hányadrésze dolgozott “diplomás” foglalkozásokban. A foglalkozásokat a diplomások bérprémiuma szerint csoportosították, majd a telephelyekre vonatkozó adatok alapján becsülték meg a diplomások aránya és a diplomás foglalkozásokban dolgozó diplomás munkavállalók aránya közötti összefüggést. Az eredmények mindhárom országban pozitív kapcsolatot mutatnak ki, ami a diplomások száma és a diplomások iránti kereslet közötti endogén hatás jelenlétét támasztja alá.

A külföldi vállalatfelvásárlások hatása a bérekre a magyar üzleti szférában kutatás fő kérdése, hogy vajon a külföldi tulajdonban lévő vállalatok ugyanazon munkáért magasabb bért fizetnek-e mint a belföldi vállalatok. A kutatás eredményei szerint a külföldi akvizíció bérekre gyakorolt hatása a cégszintű mintában több mint 20 százalékos, míg a Bértarifa mintában 12 százalékos. Minden dolgozói csoportnak emelkedik a bére, de a magasan képzetteké valamivel jobban, mint a kevésbé képzetteké. Mivel a felvásárlást követően egy idő után újra belföldi tulajdonba kerülő vállalatokban a bérek csökkennek, valószínűsíthető, hogy nem pusztán akvizíciós hatást, hanem

valós külföldi hatás identifikálható. A bérkülönbség legvalószínűbb oka az, hogy a felvásárolt vállalatok a külföldi akvizíció után termelékenyebbé válnak. A felvásárlás előtt felvett, és azután is megtartott dolgozók keresete is emelkedik, amely kizárja azt, hogy az átlagos bérprémiumot pusztán összetételhatás magyarázná. A termelékenység-központú magyarázatot támasztja alá az is, hogy a fejlettebb országokból érkező befektetők esetén a bérhatás magasabb; illetve az, hogy az alacsonyabb termelékenységgű felvásárlási célpontok esetén is nagyobb növekmény mérhető az átlagos keresetben.

KÖZÖSSÉGI GAZDASÁGTAN ÉS KÖZPOLITIKÁK

A budapesti futárpiacon a szereplők adózási magatartásának az egyik meghatározó szereplő által elindított „kifehéredés” nyomán bekövetkezett változását alapvetően követéses interjúkra építve vizsgáló kutatás eredményei azt mutatták, hogy a „kifehéredő” piaci szereplő kiárazódik a piacról, s végül kénytelen beszüntetni működését. Alapvetően azért, mert a vevők nem hajlandók megfizetni a „fehérédes” miatt megemelkedett szolgáltatási díjakat és a többi piaci szereplő nem követi e szereplőt a „fehérédesben”, így az első szereplő relatív árai romlani fognak. Az alkalmazott szimulációs modell eredményei is ezt valószínűsítették, az új terepmunka eredményei szerint viszont a „fehérédes” piaci szereplő képes volt megtartani, sőt növelni piaci részesedését, a vevők elfogadták az áthárított költségnövekedést, amely a be nem jelentett munka melletti foglalkoztatás bejelentett foglalkoztatássá változtatásához kapcsolódott és több piaci szereplő is a „fehérédes útjára lépett”.

Foglalkoztatottság, egészségi állapot és szubjektív jóllét c. kutatás a szubjektív jóllét magyarázó tényezőit kutatja. Eredményei szerint mind az étellel való elégedettség, mind az egészségi állapot szorosan függ az iskolai végzettségtől. Az életkori, jövedelmi és aktivitási hatások kiszűrése után az tapasztalható, hogy az alapfokú végzettségűek és a szakmunkások egészségi állapota nem különbözik egymástól, viszont sokkal rosszabb, mint az érettségizetteké és a felsőfokú végzettségűeké. Ugyanakkor, a felsőfokú végzettség még az egészségi állapot hatásán kívül is eredményez többlet-elégedettséget. A munkanélküliségnek is negatív hatásai vannak a szubjektív jóllétre. Az a tény, hogy a munkanélküliek elégedetlenebbek életükkel, mint a többiek, korábban is ismert volt. A kutatás azt is kimutatta, hogy a munkanélküliség hatása ebben a vonatkozásban hosszan tartó, a korábbi munkanélküliség negatívan hat a szubjektív jóllétre még akkor is, ha időközben sikerül elhelyezkedni. Végül a bizonytalanság mind az egészségi állapotot, mind a szubjektív jóllétet súlyosan rontó tényező.

AGRÁRGAZDASÁGTAN ÉS VIDÉKFEJLESZTÉS

A Közép-Magyarországi régióban vizsgálták a kis-és közepes vállalkozások szerződéses kapcsolatát az élelmiszerlánc egyes szintjein. Számításaik szerint a szerződések tartalmi elemeinek kulcsszerepe van a szerződések teljesülésében. Továbbá a menedzseri képességek, a vállalati és tranzakciós jellemzők szintén jelentős hatást gyakoroltak a szerződések teljesülésére. Az ágazatspecifikus jellemzőknek csak korlátozott szerepük van a szerződések teljesülésének magyarázatában.

A hatékonyság és a beruházások vizsgálata az Európai országok mezőgazdaságában kutatás szerint az mezőgazdaság versenyképessége számos tagállamban csökkent, mind a gabona, mind a tejszektorban. Az üzemek hatvan százaléka nem tudott javítani hatékonysági pozícióin, míg 20

százalékuk rontott, és 20 százalékuk javított relatív helyzetén. A támogatások hatása a hatékonyságra inkább negatív volt. A farmok nagysága ugyanakkor szignifikánsan javította a hatékonyságot, amely a növekvő volumenhozadék jelenlétére utal.

Az élelmiszer-gazdasági termelői szervezetek interdiszciplináris elemzése, különös tekintettel az emberi tényezőre kutatás szerint a szervezetek sikerességének legfontosabb feltételei: a valódi gazdasági igény megléte; az együttműködési-szövetkezési a képesség fejlesztése; a mentális/pszichológiai akadályok lebontása; a potenciális tagok megszürése; a beszállított termékekre vonatkozó szigorú minőségi és mennyiségi követelmények előírása; a beszállítási kötelezettségek következetes betartatása; a bizalom a tagok és a szövetkezet vezetése között; a hatékony és többirányú kommunikáció; valamint az óvatos, a szervezet hosszabb távú pénzügyi lehetőségeivel összhangban álló fejlesztések. A magyarországi termelői kezdeményezések túlnyomórészt gyengék, alig néhány, viszonylag erősebb szervezet szolgálja a tagok érdekeit. Nehezíti a helyzetüket az állandóan változó makrogazdasági környezet, a magas ÁFA, illetve az ezzel összefüggő feketekezeskedelem.

JÁTÉKELMÉLET

Stabil kifizetés-konfigurációk egy hálózat felett játszott játékban kutatás a nagyfeszültségű villamos hálózatok üzemeltetése során az egyes generátorok és a fogyasztók sem mérnöki, sem gazdasági szempontból sem egyszerű szabályozásával foglalkozott. Az egyszerűbb kezelhetőség végett az egyes elektromos művek, vagy cégcsoportok ún. mérlegköröket alkotnak: egy mérlegkörön belül a termelés-fogyasztás kiegyenlítik egymást. A mérlegkörök egy koalíció-struktúrát alkotnak a hálózat felett. Mivel a mérlegkörök létrejötte, vagy átalakulása széleskörű externáliákat generál, a probléma partíciós függvény alakú átváltható hasznosságú kooperatív játékokkal modellezhető. A modell vizsgálata a természetes negatív externáliák mellett meglepő pozitív externáliákat is talált, sőt, bizonyos esetekben a játék nem bizonyult szuperadditívnak.

Párosítások csatolt jelentkezésekkel kutatás példája szerint az Egyesült Államokban az orvosi rezidensképzésre való jelentkezéskor a végzett orvosok leadhatják jelentkezésüket a NRMP-nél (National Resident Matching Programme), vagy fordulhatnak közvetlenül a kórházakhoz. Néhány éve a NRMP lehetővé teszi a – házaspárok számára fontos – csatolt jelentkezéseket, melyekben képzési hely párok kerülnek rangsorolásra. Sajnos ez az új elem sokat árt a mechanizmus tulajdonságainak, egyebek mellett a kiszámíthatóságának. Az erre vonatkozó kutatás egy új algoritmust javasolt, ami lényegesen jobban teljesít, mint az NRMP-é. Megjegyzendő, hogy a problémának van magyar vonatkozása is, hiszen a középiskolai és egyetemi felvételi is ilyen párosítási feladat, ilyen párosító mechanizmusokat használ és a tanárképzésekre való jelentkezéskor szakpárokat kell megnevezni, ami matematikailag ekvivalens a házaspárok jelentkezésével.

b) Párbeszéd a tudomány és a társadalom között

Az intézet kutatási portfóliójában az alap kutatások mellett ebben az évben helyet kaptak aktuális gazdaságpolitikai, jóléti, nemzeti kérdések. Az intézet arra is különös hangsúlyt fektet, hogy a társadalom számára hasznosítható kutatási eredményeket megfelelő fórumokon nyilvánosságra hozza, kiadványaikat nyilvános bemutatókon ismertesse, és honlapján bárki számára hozzáférhetővé tegye.

A *Munkaerőpiaci Tükör* évkönyvsorozat, a Országos Foglalkoztatási Közalapítvány támogatásával immár 11. éve szolgálja a munkapiaci döntéshozók információval való ellátását, a munkapiac iránt érdeklődők tudásvágyának kielégítését és a felsőoktatási hallgatók képzését. A magyar és angol nyelven azonos szerkezetben megjelenő kötetek bevezető fejezetei áttekintést adnak a magyarországi munkapiaci folyamatokról. Az idei kötetben érthető módon különös hangsúlyt fektettek a gazdasági válság munkapiaci következményeinek bemutatására és elemzésére.

A több intézmény – köztük a Gazdasági Versenyhivatal – támogatásával készülő *Verseny és Szabályozás* című kiadvánnyal a tudományos eredmények és a szakpolitika egymásra találását kívánják elősegíteni, a verseny- és ágazati szabályozás gazdasági elemzésekkel való alátámasztásával. Ennek célközönsége elsősorban az ezzel a témával foglalkozó felsőoktatási intézmények, a verseny- és ágazati szabályozó hatóságok, az államigazgatás, a bírói kar versenyjogi, szabályozási kérdésekben eljáró tagjai, a tanácsadó cégek, a fogyasztók szervezetei és az ágazati szabályozás, versenyhatósági eljárás által érintett vállalkozások.

Az intézet a jogi előírások által szabott keretek között nyilvános *Adatbankot* működtet. Számos olyan adatbázist gyűjtöttek össze, melyek segítségével az emberek munkavállalással, fogyasztással, tanulással és életmóddal kapcsolatos adatai, valamint a háztartások, a települések, kistérségek és a vállalatok adatai követhetők és vizsgálhatók. Az adatbank alapvetően kutatási célra áll rendelkezésre, egyes részei közvetlenül is hozzáférhetőek.

A Foglalkoztatási és Szociális Hivatal támogatásával fejlesztett on-line Erőforrástérkép egyedülálló adatbázis, melynek segítségével minden magyar település közel 500 társadalmi és gazdasági mutatójának adatai érhetőek el magyarul és angolul. A felhasználók az általuk keresett adatokat táblázatos formában letölthetik és grafikonon, valamint térképeken ábrázolhatják. Az Erőforrástérkép 325 ezer féle térkép megrajzolására ad lehetőséget és interneten bárki számára elérhető.

Az intézetben született vagy születőfélben lévő kutatási eredmények, szakmapolitikai vélemények, valamint az aktuális gazdasági, közéleti és társadalom-politikai kérdések vitafórumaként 2010-ben megnyitotta *szakmai blogját*, ahol munkatársai rendszeresen közlik véleményüket, írásaikat, lehetővé téve a társadalmi interakciót.

Munkatársai sajtózerepléseit a honlapján kialakított *sajtószemle* rovatban gyűjti és tárja az érdeklődő közönség elé. Angol és magyar nyelvű honlapján rendszeresen frissített tájékoztatást nyújt a kutatócsoportok főbb tevékenységeiről, kutatói publikációiról, a szakmai rendezvényekről, szemináriumokról és a fontosabb kutatási projektekről. Kommunikációs stratégiájának fontos eleme a honlap látogatottsági adatok rendszeres értékelése.

A BCE Emberi Erőforrások Tanszékével közös Budapesti Munkagazdasági Füzetek című kiadványsorozatában 11 tanulmány jelent meg az évben. Publikálás előtt álló kutatási termékeit megjelentető Műhelytanulmányok sorozata 44 tanulmánnyal gazdagodott.

III. A kutatóhely hazai és nemzetközi kapcsolatai 2011-ben

Az intézet kutatói számos hazai graduális és posztgraduális közgazdasági képzést nyújtó felsőoktatási intézményben oktatnak. (CEU, BCE, ELTE, DE, PTE, stb.) Emellett együttműködési megállapodás keretében segítik a veszprémi Pannon Egyetemen, illetve a Szegedi Tudományegyetemen folyó doktori képzést. Kutatói számos külföldi egyetemen tanítanak. Továbbra is

szoros együttműködésben folytatja munkapiaci kutatásait a BCE Emberi Erőforrások Tanszékével.

Éves sziráki munkatudományi konferenciáját az „Egészség és munkaerőpiac” címmel rendezte. Tizenegyedik alkalommal rendezte meg a Nyári Műhelyt, mellyel a külföldön tanuló vagy hivatásukat külföldön gyakorló fiatal közgazdászok számára nyújt fórumot.

Sikeresen lezajlott a második kínai-magyar konferencia ezúttal Budapesten. A konferencia a pekingi School of Economics and Business Administration (SEBA) of Beijing Normal University-vel korábban kötött hosszú távú keretmegállapodás értelmében évente, váltakozó helyszínen kerül megrendezésre. A két napos konferencián 23 előadás hangzott el. A BNU SEBA előadóihoz a szintén kooperációs partner pekingi Közgazdaságtudományi Intézet is csatlakozott. Az előadások tematikája négy nagy területet fedett le: a munkagazdaságtant, az oktatás gazdaságtant, a globális válságot és az euro övezet bővítésének kérdéseit.

Az intézet a Miskolci Egyetem Gazdaságtudományi Karával, az MTA Munkatudományi Bizottságával és az MTA MAB Közgazdaságtudományi Szakbizottságával együttműködve szervezte meg "A válság regionális munkaerőpiaci hatásai" című konferenciát.

Munkatársa tagként vesz részt a „Legyen jobb a gyermekeknek!” Nemzeti Stratégia Értékelő Bizottságának munkájában, szakmai véleményt készített a Világbank által kiadandó *Financial inclusion of Roma in Eastern Europe: The road to (self-)employment?* című kötetéről. Másik munkatársa részt vett az 'European Evaluation Network' által az EU vidékfejlesztési politikáinak félidős értékeléséhez készített módszertani útmutató elkészítésében, meghívást kapott és részt vett Európai Vidéki Hálózat és az Európai Bizottság által szervezett három LEADER fókusz-csoport munkájában. Kutatója szakértőként részt vett a Európai Bizottság által finanszírozott „Support for farmer's cooperatives” című projektben. Másik kutatója készítette el a European Economy Advisory Group 2012. éves jelentésének magyar fejezetét. Munkatársa rövid munkaerőpiaci elemzéseket készített az EU Employment Observatory elnevezésű szakértői hálózata számára, tagja a CEDEFOP szakértői hálózatának. Kutatója közreműködött a Litván Felsőoktatási Előrettekintési Program módszertanának kidolgozásában, véleményezte a program zárójelentését. Munkatársa oktatóként vett részt a CEU Summer University felkérésére a Regionalisation, Globalisation and Privatisation of Education Programmban, illetve előadást tartott „Understanding educational accountability - the economist approach” címmel.

Kutatói vendégkutatóként jártak San Diegoban az UCSD Közgazdaságtudományi Tanszékén, a UK Open University Systems Department-en, az Universidad de Valencia, Departamento de Geografia tanszékén.

Kutatója szakmai közreműködő volt a *Nemzeti Innovációs Hivatal* felkérésére a magyar EUREKA elnökség szakmai programjának kialakításában végzendő szakértői munka keretében az „Innováció finanszírozás” című prioritás kidolgozásában, a *Magyar Kockázati és Magántőke Egyesület* (MKME) megbízásából magyar és angol nyelvű tanulmány készített a magyarországi kockázati- és magántőke-ipar húsz éves fejlődéséről, ugyancsak az *MKME* felkérésére, együttműködve az Európai Kockázati és Magántőke Egyesülettel (EVCA), felmérést készített a magyarországi kockázati- és magántőke-piac 2010. évi forrásellátottságáról, a magyarországi székhelyű cégekbe történt befektetésekről és kiszállításokról. Másik kutatója résztvevője volt a

Nemzetgazdasági Minisztérium által szervezett Rugalmas foglalkoztatási kerekasztalnak. Munkatársa részt vett az *Új Magyarország Vidékfejlesztési Program* félidős értékelésében, és az Unió Magyar Elnökség keretében az EU-s tagországok agrárminisztériumaiban dolgozó vidékfejlesztési igazgatók részére szervezett nemzetközi munkaértekezleten közreműködőként, részt vett továbbá a 2004-2006 EU LEADER+ Program európai szintű ex-post értékelésében. Kutatója javaslatokat tett a Nemzetgazdasági Minisztériumtól az Európa 2020 Nemzeti Intézkedési Terv társadalmi egyeztetése keretében érkezett kérdőív intézeti kitöltésének módjára és tartalmára. Másik kutatója az NMHH felkérésére, az Infrapont Kft.-vel együtt elvégezte a Vezetékes telefon hozzáférési rugalmasságának empirikus vizsgálatát. Munkatársa a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium Klíma- és Energiaügyért Felelős Államtitkárság felkérésére részt vett a „Nemzeti Energiastratégia 2030” című anyag gazdasági hatásvizsgálatának elvégzésében. Munkatársa a Magyar Marketing Szövetség tagjaként piacelemző tanulmányokat ír és értékkel.

Számos kutatója alapítója, elnökségi tagja a Magyar Közgazdaságtudományi Egyesületnek és a Magyar Közgazdasági Társaságnak.

IV. 2011-ben elnyert fontosabb hazai és nemzetközi pályázatok rövid bemutatása

Új kutatási projektjei közül kiemelkedő fontosságú az Európai Bizottság FP7 Growth – Innovation – Competitiveness: Fostering Cohesion in Central and Eastern Europe (GRINCOH). A projektben 10 EU-tagországból 12 kutatóintézet kutatói vesznek részt. A GRINCOH projekt két, a kelet- közép-európai gazdaságok fejlődését meghatározó folyamattal foglalkozik: egyrészt azzal az ellentmondással, ami a termelékenység gyors növekedése és a hosszabb távú, fenntartható növekedést biztosító innovatív kapacitások lassú kiépítése között mutatkozik, másrészt a gyors növekedés eredményeként kialakult jelentős aránytalanságokkal, amelyek gazdasági, szociális, területi és környezeti téren jelentkeznek.

Két további EU FP7-es kutatásai: 'Agricultural Knowledge Systems in Transition: Towards a more effective and efficient support of Learning and Innovation Networks for Sustainable Agriculture (SOLINSA)', 'Transparency of food pricing (TRANSFOP)'. A TRANSFOP projektben 10 országból 13 kutatóintézet, a SOLINSA projektben 9 országból 10 kutatóintézet vesz részt.

A Gazdasági Versenyhivatal Versenykultúra Központja által kiírt pályázatokon támogatást nyertek a Verseny és szabályozás következő évi kötete és két kutatási projekt megvalósítására.

Az Országos Foglalkoztatási Közalapítvány ebben az évben is támogatta a Munkaerőpiaci Tükör című évkönyvet. Az Országos Foglalkoztatási Közalapítvány finanszírozta továbbá a Foglalkoztatáspolitikai két évtizede című kutatást.

V. Az év folyamán megjelent jelentősebb publikációk

Békés G. - Muraközy B. - Harasztosi P.: Firms and products in international trade : Evidence from Hungary. *Economic Systems* Vol. 35. No. 1. 2011. p. 4-24.

Biró P. - Irving, R. W. - Schlotter I.: Stable matching with couples : An empirical study. *ACM Journal of Experimental Algorithmics* Vol. 16. 2011. p. 90-117.

Csóka P. - Herings, P. J-J. - Kóczy Á. L.: Balancedness conditions for exact games. *Mathematical Methods of Operations Research* Vol. 74. No. 1. 2011. p. 41-52.

Fazekas K. - Kézdi G. (szerk.): Munkaerőpiaci tükör, 2011: Közelkép: Foglalkoztatáspolitikai programok hatásvizsgálata. Budapest: MTA Közgazdaságtudományi Intézet; Országos Foglalkoztatási Közalapítvány, 2011. 359 p.

Fertő I.: Is there a consensus among Hungarian agricultural economists? *Post-Communist Economies* Vol. 23. No. 3. 2011. p. 399-413.

Habis H. - Herings, P. J-J.: Core concepts for incomplete market economies. *Journal of Mathematical Economics* Vol. 47. No. 4-5. 2011. p. 595-609.

Habis H. - Herings, P. J-J.: Transferable utility games with uncertainty. *Journal of Economic Theory* Vol. 146. No. 5. 2011. p. 2126-2139.

Hudomiet P. - Kézdi G. - Willis, R. J.: Stock market crash and expectations of American households. *Journal of Applied Econometrics* Vol. 26. No. 3. 2011. p. 393-415.

Kertesi G. - Kézdi G.: Roma employment in Hungary after the post-communist transition. *Economics of Transition* Vol. 19. No. 3. 2011. p. 563-610.

Kertesi G. - Kézdi G.: The Roma/non-Roma test score gap in Hungary. *American Economic Review* Vol. 101. No. 3. 2011. p. 519-525.

Lackó M.: The poor health status of the Hungarians : Comparative macro-analysis of the likely explanatory factors on Hungarian and Austrian data, 1960-2004. *DANUBE : Law and Economics Review* No. 3. 2011. p. 1-21.

Madarász A.: Buborékok és legendák : Válságok és válságmagyarázatok - II/1. rész : A Déltengeri Társaság. *Közgazdasági Szemle* 58. évf. 11. sz. 2011. p. 909-948. II/2. rész 58. évf. 12. sz. 2011. p. 1001-1028.

Simonovits A.: The mandatory private pension pillar in Hungary : An obituary. *International Social Security Review* Vol. 64. No. 3. 2011. p. 81-98.

Simonovits A.: When are voluntary pensions indifferent? *Economics Letters* Vol. 111. No. 2. 2011. p. 155-157.

Somogyi R. - Vincze J.: Price rigidity and strategic uncertainty: An agent-based approach. *International Journal of Agent Technologies and Systems* Vol. 3. No. 4. 2011. pp. 57-69.

Szabó G. G.: Szövetkezetek az élelmiszer-gazdaságban : Gondolatok az ún. előmozdító típusú szövetkezés gazdasági lényegéről és integrációs jelentőségéről. Budapest : Agroinform Kiadó, 2011. 255 p.

Valentiny P. - Kiss F. L. - Nagy Cs. I. (szerk.): Verseny és szabályozás, 2010. Budapest : MTA Közgazdaságtudományi Intézet, 2011. 402 p.